

Motion till riksdagen 2012/13: MJ444

av **Matilda Ernkrans m.fl. (S)**

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen för 2013 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt uppställningen i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för ramanslaget 1:16 Skydd för värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 28 000 000 kronor 2014–2062.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för det nya ramanslaget Klimatinnovationer och klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 1 200 000 000 kronor 2014–2015.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö, ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 180 000 000 kronor 2014–2018.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett system med lokalt klimatinvesteringsstöd och en ny satsning med stöd till klimatinnovationer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa miljöbilsbonus och registreringsavgift.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att föreslå ett program för lokala investeringar för havsmiljön.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utforma detaljerna i ett system där musselodlare och andra ersätts för sina insatser för att binda näringsämnen och om att använda medel under anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö för detta ändamål.

Fel! Okänt namn

Motivering

Tabell 1

Anslag	Regeringens förslag tkr	Anslagsförändring tkr
1:8 Supermiljöbilspremie	80 000	80 000
1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	503 000	+120 000
1:16 Skydd av värdefull natur	818 000	+100 000
Nytt: Klimatinnovationer och klimatinvesteringar		+400 000
Nytt: Miljöbilsbonus		+600 000
Summa		+1 140 000

Biologisk mångfald och skydd av värdefull natur

Internationellt har kunskapen om betydelsen av biologisk mångfald växt de senaste åren. Liksom i klimatfrågan ligger det internationella samfundet steget före den allmänna opinionen men steget efter forskningen.

Vi menar att få frågor är så avgörande för mänsklig välfärd som den biologiska mångfalden. Vi är alla beroende av mat, luft och rent vatten. Vi är alla beroende av att ekosystemen producerar dessa för oss livsnödvändiga tjänster. Vi kallar det för ekosystemtjänster. Men ekosystemen kan inte fungera utan en sammansättning av arter och en mångfald av arter. Den biologiska mångfalden är också nyckel till ekosystem som klarar klimatförändringarna, det visar forskning.¹

Vi socialdemokrater konstaterar att regeringen misslyckats med att uppnå miljömålet "Levande skogar". Idag är 861 arter i skogen klassade som hotade enligt Artdatabanken. Detta måste tas på allvar. Anslagen för att skydda värdefull natur har sänkts under den borgerliga regeringstiden.

Möjligheten att skydda natur har därmed urholkats. Myndigheterna står handfallna när värdefulla naturskogar avverkas eftersom samhället har brist på medel att ersätta markägarna.

FN:s överenskommelse inom ramen för konventionen för biologisk mångfald i Nagoya kräver att 17 procent av varje naturtyp på land ska bevaras. För att klara detta måste vi arbeta med nya metoder och former av skydd parallellt med bevarande på det klassiska sättet med naturreservat och nationalparker.

Regeringen misslyckas med bådadera.

Vi föreslår därför en förstärkning av anslaget *1:16 Skydd av värdefull natur* med 100 miljoner.

¹ Se <http://www.stockholmmresilience.org/research/whatisresilience.4.aceea46911a3127427980004249.html>.

Klimatinvesteringar

Investeringar är avgörande för att Sverige ska lyckas driva en klimatpolitik som ger jobb och tryggar välfärden. Ökade investeringar kan stimuleras genom att regering och riksdag förändrar regelverk och styrmedel vilket gör investeringarna lönsamma men också genom att staten eller EU är med och delfinansierar projekt.

Den insats som Sveriges kommuner gjorde under slutet av 1990-talet och början av 2000-talet för Sveriges klimatarbete kan inte underskattas. När Naturvårdsverket sammanfattade de lokala stödprogram som då fanns (Klimp och LIP) fann verket att investeringarna minskat utsläppen av växthusgaser med 2 miljoner ton om året och energianvändningen minskade med 1 TWh. Investeringar på 8 miljarder kom till stånd med hjälp av bidrag på 1,8 miljarder.²

Därför vill vi införa ett system med lokala klimatinvesteringar som stödjer det lokala klimatarbetet och som driver det stora klimatengagemang som hittills varit Sveriges framgång. Stöd till lokala klimatinvesteringar ska kunna sökas förutom av kommuner även av företag, ideella organisationer eller alla i samarbete. Huvudinriktningen ska vara åtgärder för energieffektivisering, för ökad produktion och konsumtion av förnybar energi och för minskade utsläpp.

Men kritik har framförts mot det tidigare systemet med Klimp, bland annat från Konjunkturinstitutet kring dels höga administrativa kostnader och dels att stöden inte var samhällsekonomiskt effektiva.³ Vid utformningen av systemet ska hänsyn tas till den kritik som riktats från Konjunkturinstitutet.

Vi föreslår också en ny satsning med stöd till klimatinnovationer. Inriktningen ska vara att pröva innovationer i full skala eller i så kallade pilotanläggningar. Avgränsningen ska vara åtgärder för energieffektivisering, för ökad produktion och konsumtion av förnybar energi och för minskade utsläpp av klimatpåverkande gaser. Vi vill att huvudmålen ska vara att skapa nya svenska jobb och att driva på omställningen till ett utsläppsnått samhälle. Svenska företag ska få möjlighet att pröva ny teknik i fullskala eller i testmiljö vilket vi tror kan stimulera framtida exportmöjligheter.

Många nya företag vittnar om att det idag är svårt att finansiera det sista steget för att förverkliga en idé i full skala. Vi tror att genom att ny svensk miljöteknik på detta sätt får möjlighet att visa upp anläggningar som fungerar så ökar chanserna till export.

Vi vill totalt anslå 400 miljoner för klimatinvesteringar varav högst 250 ska gälla klimatinnovationer. Båda stödformerna ska kunna sökas av kommuner, företag, ideella organisationer eller alla i samarbete. Staten står för max-

² Naturvårdsverket. *Effekterna av investeringsprogrammet LIP och Klimp* Rapport 5991.

³ Samakovlis, E och M Vredin Johansson (2007), *En utvärdering av kostnadseffektiviteten i klimatinvesteringsprogrammen*, Specialstudie 12, Konjunkturinstitutet, Stockholm.

Fel! Okänt namn på

imalt 50 procent av investeringen. Det viktiga med klimatinvesteringarna är att de driver fram investeringar från andra intressenter.

Miljöbilsbonus och registreringsavgift

Trafiksektorn har länge varit ett orosmoln i klimatpolitiken eftersom utsläppsnivåerna inte har minskat. Regeringen har valt att stanna upp tempot och försäljningen av nya miljöbilar minskar. En supermiljöbilspremie har införts men den gynnar bara dem som har råd att köpa mycket dyra miljöbilar och reformen skapar därför som vi bedömer det ett otillräckligt omställningstryck.

Vi föreslår istället ett system med miljöbilsbonus där den som köper en bil med lägre utsläpp får en premie. Men vi tror också att vi kan driva på utvecklingen ännu mer genom att införa en registreringsavgift för nya bilar med koldioxidutsläpp över en viss nivå. I flera andra europeiska länder finns liknande system.

I vårt förslag utgår vi från den nya definitionen på miljöbilar som regeringen tagit fram.⁴ Vi står bakom de nya definitionerna. Det är rimligt att kraven stegvis skärps för vad som är en miljöbil och att bilar som kan ta fler passagerare och större last har lägre kravnivå.

Vi föreslår en miljöbilsbonus på 5 000 kronor som betalas ut när bilen registreras första gången för bilar som uppfyller miljöbilskravet. Dessutom 1 000 kronor per gram CO₂/km som bilens utsläpp understiger miljöbilsdefinitionen, dock max totalt 40 000 kronor i bonus. Därmed ersätter vårt system regeringens supermiljöbilspremie.

Vi föreslår också en registreringsavgift som ska vara 2 000 kronor för bilar som har utsläpp på 20 gr CO₂/km över miljöbilsdefinitionen. Dessutom 500 kronor per gram som bilens utsläpp enligt tillverkarens definitioner överstiger 20 gr/km över miljöbilsgränsen. Dock högst 15 000 kronor i avgift.

Bilar med möjlighet till drift med fordonsgas samt med E85 (etanol) beräknas i den nya miljöbilsdefinitionen med en viss rabatt som är samma oavsett bränsle. Systemet gynnar därmed biodrivna bilar som är snålare och mer effektiva genom att dessa får en högre bonus. Dock menar vi att det inte är rimligt att man som i regeringens förslag räknar alla biodrivna bilar på samma sätt. Som exempel borde de flesta biogasbilar få en högre bonus än E85-bilar med samma utsläpp. Lösningen är att de omräknas enligt samma modell som i EU:s förnybarhetsdirektiv.⁵

⁴ I det nya systemet tar man bilens tjänstevikt i kilo minus 1 372, multiplicerar med 0,0457 och lägger sedan till 95. Summan är det utsläpp i gram koldioxid per km som en bil med en sådan vikt får släppa ut för att kallas miljöbil. För bilar med biodrivmedel är formeln an-norlunda: (tjänstevikt -1 372) x 0,457 + 150 gr/km.

⁵ Europaparlamentet och rådets direktiv 2009/28/EG, artikel 19 samt bilaga V.

Naturvårdsverket bör få i uppdrag att räkna ut en schablon för dessa bränslen enligt direktivets riktlinjer och komplettera systemet med detta.⁶

Syftet är att stimulera till att fler nya bilar med låga utsläpp säljs. Miljöbilsbonusen ersätter således det nuvarande systemet med fordonsskattebefrielse som inte har gett avsedd effekt. De bilar som köpts fram till 1 januari 2013 får givetvis behålla befrielsen.

Vi vill att systemet ska vara statsfinansiellt kostnadsneutralt och regeringen bör uppdraga till berörda myndigheter att utarbeta ett färdigt system där nivåerna och gränserna justeras så att så sker. Det innebär också att regeringen varje år bör justera gränserna och nivåerna så att detta uppfylls. Reglerna ska gälla för samtliga bilar som nyregistreras i Sverige.

Hejda övergödningen i haven

Socialdemokraterna presenterar i denna budget ett omfattande program för att hejda övergödningen i Östersjön och Västerhavet. När haven i vår närhet tar emot för mycket kväve och fosfor så ger det svåra miljökonsekvenser. Havets ekosystemtjänster förstörs, närmiljö för friluftsliv och bad försämras och bottenarna dör. Vi lämnar efter oss förstörda hav till nästa generation. Det vi orsakar med övergödningen i förlorad biologisk mångfald är något som vi inte kan återställa – fiske, havsmiljön och biologisk mångfald försvinner när ekosystemen kraschar.

Sverige har också i Helcoms aktionsplan för Östersjön, som vi tecknat tillsammans med länderna kring Östersjön, förpliktigt sig att minska utsläppen i vårt gemensamma innanhav. Vi har också i FN-konventionerna för biologisk mångfald och luftvård lovat åtgärder. Därför är det oacceptabelt när regeringen avskaffar styrmedel, avslutar åtgärder utan att ersätta dem. Det menar vi är att bryta mot de internationella överenskommelserna med berätt mod.

De åtgärder som vi här föreslår är:

- ? Minskad miljöpåverkan från jordbruket genom skatt på handelsgödsel.
- ? Satsning på biogas i lantbruket genom en ersättning för minskade utsläpp.
- ? Ersättning för musselodlare som tar bort näringsämnen ur havet.
- ? Minskade kväveutsläpp från industrin genom höjd kväveoxidavgift.
- ? Lokala investeringsbidrag för åtgärder som minskar övergödningen.

Regeringen har i budgetmotionen dragit ner en tredjedel av anslaget för att förbättra havsmiljön. Mycket tyder på att det är de lokala satsningar, kallade LOVA, som kommer att försvinna. Dessa har varit framgångsrika åtgärder som hjälpt kommuner och lokala initiativ att finansiera åtgärder för att minska utsläpp av övergödande ämnen. Vi vill, till skillnad från regeringen, bygga

⁶ Eftersom direktivet anger olika utsläpp beroende på hur drivmedlet tillverkats bör Naturvårdsverket ta fram en medeltalssiffra för det drivmedel som just nu säljs i Sverige. E85-bilar och fordonsgasbilar utgås från att endast köra på huvudbränslet.

Fel! Okänt namn på

vidare på dessa idéer. Vi vill föreslå lokala investeringar för havsmiljön, LIV. Dessa ska på samma sätt som klimatinvesteringarna stimulera nya idéer för att möjliggöra försöksanläggningar och innovationer att förverkligas.

Vi vill också pröva ett system där musselodlare ersätts för sin miljöinsats på samma sätt som odling av fångstgrödor på land. Odling av blåmusslor har visat sig vara mycket effektivt både ur ekologisk och ur ekonomisk synvinkel för att minska övergödningen. Musslorna binder näringsämnen i havet. Försöksverksamhet har genomförts i stor skala.

Även odling av andra organismer i syfte att binda näringsämnen ska få ersättning. Idag testas odling med sjöpungrar.

Förslaget finns med i Naturvårdsverkets förslag till nationell åtgärdsplan för att klara Helcomuppgörelsen. Naturvårdsverket menar att vid en skörd av ett ton blåmusslor kan mellan 8 och 12 kg kväve och 0,6–0,8 kg fosfor avlägsnas. Ersättningen skulle baseras på mängden producerade musslor. Vi föreslår en ersättning på 2 kr/kilo som motsvarar det lantbrukare får för fångstgrödornas inbindning av näringsämnen. Ersättningen ska ges under en inledningsperiod, förslagsvis fem år, och alltså inte vara permanent utan utgöra en initial stimulans till något som vi anser bör vara lönsamt på sikt. Idag odlas cirka 3 000 ton per år. En ersättning skulle ha potential att öka odlingen.

Havs- och vattenmyndigheten bör få i uppdrag att utforma detaljerna i ett system med lokala investeringar för havsmiljön och ett system där musselodlare och andra ersätts för sina insatser att binda näringsämnen. Totalt vi vill öka anslaget *1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö* med 120 miljoner, av detta bedömer vi att stödet för musselodling kommer att använda 7 miljoner.

Ersättningen för biogasproduktion finns i vår utgiftsområdesmotion för Uo23. Förslaget på skatt på handelsgödsel finns i vår budgetmotion. Förslaget om höjda kväveoxidavgifter finns i vår motion ”Politik för miljömålen”.⁷

Stockholm den 5 oktober 2012

Matilda Ernkrans (S)

Johan Löfstrand (S)

Jan-Olof Larsson (S)

Pyry Niemi (S)

Helén Pettersson i Umeå (S)

Sara Karlsson (S)

Christina Karlsson (S)

⁷ S10002 2011/2012.